

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Liisa-Ly Pakosta

Justiits- ja digiminister
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee
marilin.reintamm@justdigi.ee

Teie 10.09.2026 nr 8-1/6512-1
Meie 17.09.2026 nr 1-8/26/93-1

Eesti Advokatuuri seisukohad justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ muutmise eelnõule

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta

Täname, et olete advokatuurile andnud võimaluse avaldada arvamust justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ muutmise eelnõule.

Eelnõu kohaselt ei väljastata kohtule e-kirja teel tippdomeeniga .ru lõppevalt e-posti aadressilt esitajale senist vastuvõtukinnitust, vaid talle saadetakse automaatne teade, et e-kirja jõudmine kohtu e-postkasti võib viibida või e-kiri võib jääda kohtu e-postkasti edastamata, ning isikul soovitatakse kasutada kohtule dokumendi esitamiseks muud e-posti aadressi.

Advokatuur on seisukohal, et selline kavandatav lahendus piirab oluliselt isikute menetlusõigusi ja võib takistada kohtusse pöördumise õiguse tegelikku kasutamist. PS § 15 kohaselt on igaühel õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse ning igaüks võib oma kohtuasja läbivaatamisel nõuda mis tahes asjassepuutuva seaduse, muu õigusakti või toimingu põhiseadusevastaseks tunnistamist. Kavandatava piirangu kehtestamine eeldab advokatuuri hinnangul põhiseaduspärasuse ja proportsionaalsuse analüüsi, arvestades eelkõige eelviidatud PS § 15. Eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu, et kavandatud piirangu põhiseaduspärasust oleks sellise põhiõiguse riive kontekstis sisuliselt hinnatud. Samuti on kaheldav, kas selline piirang on kooskõlas volitusnormiga, st kas niivõrd olulist põhiõiguste piirangut saab kehtestada määrusega või see eeldab siiski seaduse tasandil reguleerimist.

Samuti ei ole seletuskirjas põhjendatud, miks on piirang seotud just ja ainult e-posti aadressi .ru-tippdomeeniga. Julgeolekuriski vähendamine võib olla legitiimne eesmärk, kuid eelnõust ega seletuskirjast ei nähtu analüüsi, mis võimaldaks järelada, et kõnealused riskid seonduvad just ja ainult .ru-tippdomeeniga e-posti aadresside kasutamisega. Sellise analüüsi puudumise tõttu ei ole selge, kas kavandatud piirang on eesmärgi saavutamiseks tegelikult sobiv ja vajalik meede.

Samuti jääb ebaselgeks, miks sõltub e-kirja karantiini jätmise kohtuteenistuja hinnangust kirja vabastamise „vajadusele“, mitte konkreetse e-kirjaga seotud tegeliku infoturvariski olemasolust või puudumisest. Puuduvad kriteeriumid, mille alusel kohtuteenistuja sellist „vajadust“ hindab. See loob teoreetiliselt võimaluse näiteks niisuguseks õigustamatuks praktikaks, kus e-kirja karantiinist vabastamise „vajadus“ loetakse esinevaks juhul, kui menetlusosaline kinnitab kohtu

e-kirja või kohtulahendi kättesaamist, kuid „vajadus“ puudub siis, kui menetlusosaline esitab kohtule menetlusedokumendi. Regulatsioon peaks tagama, et karantiini ei jääks e-kirjad, mille puhul tegelik infoturvarisk puudub. Karantiinist vabastamise alused peaksid olema läbipaistvad ja ette nähtavad.

Eriti problemaatiline on, et eelnõu ja seletuskirja pinnalt jääb ebaselgeks, milline on tagajärg olukorras, kus isik saadab .ru aadressilt menetlusedokumendi, kuid see paigutatakse karantiini. TsMS § 336 lg 2 kohaselt loetakse elektrooniline dokument kohtule esitatuks, kui see on salvestatud kohtudokumentide vastuvõtmiseks ettenähtud andmebaasi, ning dokumendi saatjale edastatakse selle kohta elektrooniline kinnitus. Ka kohtule dokumentide esitamise korra § 7 lg 1 järgi saab esitaja e-kirjaga dokumendi esitamisel selleks ettenähtud e-posti aadressile automaatse vastuvõtukinnituse dokumendi laekumise kohta kohtu e-postkasti. Seejuures on ka Riigikohus selgitanud, et dokumendi saatja ei saa eeldada e-kirja jõudmist kohtuni kuni hetkeni, mil ta on saanud sellekohase elektroonilise kinnituse (vt nt RKTKm 18.02.2016 asjas nr 3-2-1-148-15, p 9). Kui .ru lõpuga e-posti aadressilt saadetud dokumendi kohta sellist automaatset vastuvõtukinnitust ei väljastata, võib kehtiva regulatsiooni ja Riigikohtu praktika pinnalt järeldada, et isiku dokumenti ei saa lugeda kohtule esitatuks.

Eelnõu järgi saab dokumendi esitaja automaatteate, et e-kirja jõudmine kohtu e-postkasti võib viibida või e-kiri jääda kohtu e-postkasti edastamata. Asjaolu, kas e-kiri jõuab kohtu e-postkasti koheselt, viivitusega või üldse mitte, võib hakata tekitama vaidlusi ka seoses dokumentide tähtaegsusega. Regulatsioonis tuleks selgelt ette näha ja põhjendada, millised on tagajärjed, kui kiri paigutatakse karantiini, jõuab kohtuni viivitusega või jääb edastamata. Samuti tuleb selgitada, kas ja kuidas saab isik tõendada dokumendi õigeaegset saatmist ning kas nt tehnilisest filtreerimisest tingitud viivitus või edastamata jäämine võib olla menetlustähtaja ennistamise või pikendamise alus.

Kavandatava eelnõu järgi saadetakse dokumendi esitajale ka soovitus kasutada kohtule dokumendi esitamiseks muud e-posti aadressi. TsMS § 336 lg 6 (ja HKMS § 52 lg 6) näevad ette, et kui avaldusi või muid dokumente saab esitada selleks loodud portaali vahendusel arvutis peetavasse menetlusinfosüsteemi, ei või neid esitada e-posti teel, välja arvatud mõjuval põhjusel. Ka KrMS § 160² lg 1 ja VTMS § 50¹ lg 1 näevad ette, et digitaalsed taotlused, kaebused ja muud dokumendid esitatakse vahetult, e-toimiku süsteemi või muu selleks ettenähtud infosüsteemi kaudu. Seega peaks e-posti teel dokumenti esitav isik saama soovitusel kasutada kohtule dokumendi esitamiseks eelkõige asjakohast infosüsteemi ja alles mõjuva põhjuse olemasolul muud e-posti aadressi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Imbi Jürgen
Esimees

Gerli Võimre 697 9253
gerli.voimre@advokatuur.ee